

Flygstridskraft

i en an

Text: Överstelöjtnant Ossi Koukkula, flygvapenledningen

Det totalförsvarsbeslut som riksdagen fastställde den 13 december 1996 har i Högkvarteret omsatts i en Försvarmaktsplan 1998 (FMP 98). Planen beskriver hur försvarsbeslutet ska genomföras och hur krigsorganisation och grundorganisation ska vidmakthållas, utvecklas och avvecklas de närmaste fem åren. Dessutom ges en översiktlig inriktning för nästkommande femårsperiod.

Regering och riksdag kommer under 1997 att ta ställning till ett flertal från försvarsbeslutet kvarstående organisationsfrågor. Exempel på

sådana är Försvarmaktens skolorganisation, Högkvarterets organisation och en förändrad helikopterorganisation. Långsiktigt är FMP 98 heller inte i eko-

nomisk balans. Planen är ca 300-500 Mkr per år över anvisad ram. Sammantaget innebär detta att FMP 98 kan komma att behöva förändras.

Den omfattande materiella förnyelsen av flygstridskrafterna kvarstår. Materiellt sett kommer flygvapnet att förnyas nästan helt under den kommande tioårsperioden. Konsekvenserna av försvarsbeslutet innebär dock omfattande reduceringar i krigsorganisationen och nedläggning av flottiljerna F 5 och F 15 samt målflygdivisionen vid F 16 Malmen. Trots reduceringarna kommer selskiftets flygvapen att bestå av, om än något färre, mycket moderna och anpassningsbara flygstridskrafter.

erna

massad försvarsmakt

Foto: Kenneth Dahlberg

Programmets utveckling

Det framtida flygvapnet kommer att byggas upp utifrån 13 krigsorganiserade stridsflygdivisioner, varav tolv JAS 39-divisioner och en JA 37-division. Tre stridsflygdivisioner ska därmed avvecklas. Flygplan till åtta JAS 39-divisioner är redan beställda. Flygplan till ytterligare fyra divisioner i en delserie 3 avses kunna beställas under 1997. Leverans av dessa avses påbörjas 2003 och planeras vara slutförd 2006. Totalt planeras drygt 200 Gripen-flygplan anskaffas till de tolv divisionerna, varav 28 är tvåsitsiga JAS 39B.

Ombeväpnning till Gripen-flottilj kommer fortsättningsvis att genomföras i följande turordning:

1997-1998 Gripen-division nummer 1 och 2 vid F 7 Sätenäs.

1999-2000 Gripen-division nummer 3 och 4 vid F 10 Ängelholm.

2000-2001 Gripen-division nummer 5 och 6 vid F 16 Uppsala.

2001-2006 Gripen-division nummer 7 till 12 vid flottilj enligt senare beslut.

Anskaffning och integration av radarjaktroboten (Rb 99/AMRAAM) till Gripen fullföljs. Ny IR-robot och nya markmålsvapen studeras. Gripens spaningskapsel planeras vara operativ omkring

är 2002. Därmed har Gripen-systemets flerrollskapacitet uppnåtts. Simulatorskaffning av utbildnings- och taktiska momentsimulatorer pågår och ett hotanpassat radiosystem (TARAS) införs successivt. Sensor och motmedelssystem (SMS) till Gripen utvecklas och anskaffas stegvis, så att operativ effekt kan uppnås efter 2001.

● ● Flygstridskrafternas taktiska ledning kommer innan år 2000 att utövas från en central flygresursledning (CFR) och tre flygkommandostaber. Införandet av ett för flygstridskrafterna gemensamt lednings- och informationssystem fortsätter inom ramen för Försvarsmak-

tens sammanhållna system. Projektering för ett försvarsmaktsgemensamt IK/ID (igenkännings-/identifieringssystem) är inplanerat. Ett system av internationell standard övervägs.

Stridslednings- och luftbevakningsförbanden organiseras i sex strilbataljoner, vilket innebär att tre strilbataljoner avvecklas. Fem krigsorganiserade stridsledningscentraler (StriC) byggs upp. De första beräknas tas i begränsad operativ drift i början av försvarsbeslutsperioden. Äldre strilcentraler avvecklas efter hand. Omsättning av nuvarande luftförsvarscentraler planeras att genomföras efter 2002.

Radarsystemen PS-860 och PS-870 utgör under den kommande tioårsperioden huvudkomponenten i den markbaserade radarkedjan. Studier för ersättare kommer att påbörjas under perioden. Äldre radarstationer avvecklas. Personaluppfyllnad av frivillig personal till LOMOS-förbanden pågår. Huvuddelen av materiel till LOMOS-förbanden anskaffas dock under återtagandepåsen.

Vid sekelskiftet är två flygburna radarflyggrupper FSR 890 (2x3 S 100B Argus) krigsorganiserade. De nya signalspaningsflygförbandet S 102B Korpen tas i operativt bruk 1998. Tillsammans utgör dessa förband viktiga enheter i Försvarsmaktens underrättelseinhämtning och förvarningssystem.

FSR 890-, S102-förbanden och VIP-transportflygförbanden kommer att flyttas från Malmen och Bromma och samlokaliseras till F 16 Uppsala. Detta sker i syfte att få rationell produktion. Omlokaliseringen ska vara genomförd senast 1999.

● ● 16 basbataljoner vidmakthålls där delar av basbataljon ska ha hög krigsduglighet för att säkerställa tidig verkan med flygstridskrafterna. Åtta basbataljoner ska vara avvecklade senast 1999. Lednings- och kommunikationsutbyggnaden för att möjliggöra ledning av Gripen vid flottilflygplatser och krigsbaser fullföljs. Utbyggnad vid flottilflygplatser ska vara slutförd senast 2001. I syfte att ytterligare utöka basförbandens rörlighet införs bassystem 2000 successivt från och med 2002. Utbyggnad av ytterligare start- och landningsmöjligheter genomförs som anpassningsåtgärd.

Alla jaktflygdivisioner Jaktviggen vidmakthålls intill att dessa successivt ombeväpnas till Gripen-förband. Flygplan för två JA 37-divisioner behålls i materiell beredskap som en tillväxtbas. Sensor och motmedelsförmågan för JA 37 utvecklas och den nya radarjaktroboten Rb 99 integreras. AJ37 Viggen och J 35J Draken avvecklas och ombeväpnas till JAS 39 Gripen sker successivt

under perioden 1997-2002. Typinflygning på Viggen (TIS) med flygplan SK 37E (skol- & telekrigsversionen) omlokaliseras och genomförs vid F 4 från och med 1999.

Kommunikationen mellan flyg- och ledningssystemen knyts ihop genom stegvis anskaffning av ett hotanpassat taktiskt radiosystem (TARAS).

Det lätta attacksystemet avvecklas ur krigsorganisationen. SK 60-flygplanen bibehålls som utbildningsplattform. Motorbyte på SK 60 slutförs som planerat. Målflygdivisionen vid F 16 Malmen läggs ner och flygplanssystem 32 Lansens avvecklas efter mer än 40 års tjänst i flygvapnet. Telekrigförmågan upprätt-

utbildningen, som överförs från F 5 till F 10 i Ängelholm.

Verksamheten vid F 14 (F 14 kvarstår tills vidare som skolförband i flygvapnet) och kvarvarande verksamhet vid F 5 ingår liksom övriga skolor i flygvapnet i skolutredningen. Det ska huvudspåret enligt FMP 97, där flygvapnets skolor avsågs lokaliseras till flygflottiljer måste nu omprövas utifrån skolutredningens förutsättningar.

Flygverksamheten vid F 15 skall successivt minska och upphöra senast 31 augusti 1997. F 15 läggs ned den 30 juni 1998.

Den grundläggande flygutbildningen (GFU) vid F 5 överförs till F 10 och ska

Foto: Ivar Blixt

PS-870 med fortifikatoriskt skydd.

hålls under en övergångsperiod av den nya Viggen-versionen SK 37E. På sikt skall denna förmåga finnas i Gripen.

Grundorganisation

Riksdagen har beslutat att F 5 i Ljungbyhed och F 15 i Söderhamn skall läggas ner. I försvarsbeslutet tog dock inte regering och riksdag slutlig ställning till Försvarsmaktens skolverksamhet. En särskild utredningsman, Gunnar Björk, har erhållit regeringens uppdrag att överse och samordna utbildningen inom Försvarsmakten men även pröva möjligheter till samordning med totalförsvaret i övrigt. Den utlokalisering av flygvapnets skolverksamhet som Försvarsmakten föreslog i försvarsmaktsplanen 1997, FMP 97, genomförs därför inte nu med undantag för den grundläggande flyg-

vara organiserad vid F 10 senast den 1 januari 1998. En samlad grundläggande taktisk flygutbildning (GTU) ska senast 1 januari 1998 vara organiserad vid F 16. Omlokalisering av övriga skolor vid F 5 (Väderskolan & Flygledarskolan) genomförs med skolutredningens resultat. F 5 läggs ned den 30 juni 1998. Kvarstående verksamhet överförs till F 10.

● ● Statsmakternas inriktning är att Försvarsmakten senast den 1 juli 1997 ska upphöra att vara huvudman för trafikflygarhögskolan (TFHS). Försvarsmakten är odelat positiv till att det i landet finns en utbildning av civila trafikflygare. Det är dock ingen uppgift för Försvarsmakten att utbilda civila trafikflygare och utbildningen ska därför inte belasta försvarsanslaget. Försvarsmakten har till regeringen föreslagit att utbildningen av civila trafikflygare vid

TFHS bör överföras från försvarsdepartementets verksamhetsområde till utbildningsdepartementet. Försvarsmakten föreslår att universitetet i Lund övertar utbildningen. Regeringens ställningstagande väntas under hösten 1997.

Flygverksamheten vid målflygdivisionen vid Malmen minskar successivt och målflygdivisionen läggs ner 30 juni 1997. (Se även FV-Nytt 1/97, sid 21.)

Flygvapnets underrättelseskola och Försvarsmaktens Tolkskola vid F 20 ingår fr o m den 1 juli 1998 i Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUSC) med lokalisering i Uppsala. Chefen för flygvapenledningen är central produktionsledare för FMUSC.

vara ett invasionsförsvar till ett **anpassningsförsvar**. Det nya anpassningsbegreppet innefattar åtgärder i tidsperioden *ett till tio år* och indelas i tre huvuddelar:

- ▶ **Återtagning** innebär åtgärder för att höja krigsdugligheten till anbefalld nivå hos befintlig krigsorganisation inom angivna tidskrav (ett år).
- ▶ **Tillväxt** innebär åtgärder för att främst öka krigsorganisationens kvantitet, men även innehåll (andra förbandstyper), och/eller kvalitet under en längre tid.
- ▶ **Ominriktning** innebär åtgärder för att anpassa Försvarsmakten mot föränd-

i form av ett stort antal gamla huvudbaser som under senare år lagts ned eller nedväxlats till sidobaser, utgör en god fortifikatorisk förutsättning för tillväxt. Därutöver är vårt land rikligt utrustat med för civilt bruk anlagda start- och landningsmöjligheter. De fortifikatoriska förutsättningarna sammantaget med befintlig krigsorganisation skapar på kort sikt en möjlig tillväxtbas för att kvantitativt utöka basförbanden.

Ledningsförbandens tillväxt är till stor del beroende av kompletteringsanskaffning av teknisk utrustning. Härvid torde industrins förmåga att leverera tekniska komponenter vara gränssättande. Erfaren och välutbildad nyckelpersonal tar lång tid att få fram, detta utgör på kort sikt en begränsande faktor.

På kort sikt består tillväxtförmågan av möjligheten att bibehålla 37-systemet (Jaktviggen) samtidigt som Gripen tillförs. Möjligheten är dock beroende av flygplansindividernas flygtid och tillgång till utbildade piloter.

En förlängd serieleverans av JAS 39 Gripen bedöms vara möjlig så länge serietillverkning pågår. Forcerad leveranstakt av Gripen-flygplan bedöms inte på kort sikt vara realistiskt.

På lite längre sikt utgör de två Jaktviggen-divisioner som förrådsställs och bibehålls i materielberedskap (på lägsta möjliga underhållsnivå) en bas för tillväxt. Återuppbyggnad av förbanden bedöms kunna ske på ett tillfredsställande sätt så länge minst en Jaktviggen-division behålls i operativ drift.

Transportflygförbandens nuvarande krigsorganisation och storleken på den nationella flygbolagsverksamheten bedöms utgöra en stabil tillväxtbas, både på kort och lång sikt.

● ● **Flygstridskrafternas förmåga till ominriktning.** – Basbataljonerna har en i sig inbyggd förmåga till ominriktning, där förbanden kan koncentreras (kraftsamlas till landets alla delar) eller ytterligare spridas. Förbanden bedöms även ha god förmåga att lösa huvuduppgiften, betjäning av flygförband, vid internationella insatser.

Ledningsförbanden är till stor del beroende av infrastrukturella utbyggnader, men har en inbyggd kraftsamlingsförmåga inom eget territorium. För verkan i internationella sammanhang erfordras att resurser som medger uppbyggnad av infrastruktur anpassad till uppgiften medförs, vilket idag är en begränsning.

Gripen-systemets flerrolls kapacitet medför en stor potential vad avser inriktningen mot nya operativa uppgifter. För ytterligare utveckling av systemets förmåga bör anskaffning av kvalificerade vapen tidigareläggas.

Foto: Jahn Charleville

StriC – en förevisningsuppställning på F 7 i fjol.

Regeringen har i regleringsbrev för 1997 gett Försvarsmakten i uppgift att redovisa förslag till en vädertjänstorganisation som är anpassad till Försvarsmaktens ändrade krigsorganisation. En centralisering av vädertjänstproduktionen bedöms som möjlig. En rationellare produktion ger långsiktiga besparingar. ÖB föreslår därför regeringen att *Södra och Norra vädercentralen utgår ur grundorganisationen och att Södra vädercentralen utgår även ur krigsorganisationen*. All vädertjänstproduktion i fred koncentreras till den Mellersta vädercentralen. Regeringens ställningstagande förväntas ske under hösten 1997.

Anpassning

Med 1996 års försvarsbeslut har Försvarsmakten tagit steget fullt ut från att

rade uppgifter eller omprioritering av existerande uppgifter.

Flygstridskrafternas återtagningsbehov och möjligheter. – Kompletteringsutbildning, samövning, förbandsövningar och kompletteringsanskaffning av viss materiel och vapen utgör det främsta återtagningsbehovet för att kunna höja krigsdugligheten hos flygstridskrafternas krigsförband. Flygvapnets yrkesofficerare tjänstgör i grundorganisationen till sin huvuddel vid någon av krigsförbandens kärnfunktioner, vilket medför att en kompetent kader finns som kan påbörja och genomföra kompletteringsutbildningar och övningar om återtagningsbehovet realiserar. En planering och realiserbarhetsprövning av återtagningsbehoven genomförs kontinuerligt.

Flygstridskrafternas nuvarande tillväxtpöjligheter. – Basförbandens "arv"

De första eleverna som utbildats vid F 7:s Gripencenter flög i mitten av april Gripen för första gången. Flygningarna genomfördes efter cirka tre veckors teknisk utbildning och 20 timmar i simulatorflygning. F 7:s dome-simulator som är placerad i Gripencenter har för första gången utnyttjats för flygutbildning. – Omskolningsverksamheten som genomförs i den Taktiska utprovningenshens (TU 39) regi fortsätter under våren under ledning av kurschefen Major Urban Kärmander.

ningsförbanden, några divisioner, några strilbataljoner och några basbataljoner bör ytterligare utbildas och vidmakthållas med hög krigsduglighet.

Försvarsmaktsplan 98 innehåller ett

Flygsystemet JA 37 bedöms efter integration av kvalificerad jaktrobot (AM-RAAM/Rb 99) ha god förmåga att inriktas mot nya operativa uppgifter, främst kopplade till luftförsvarsuppgifter.

AJS 37-systemet bedöms ha motsvarande förmåga att möta förändrade operativa uppgifter – då kopplade till attack- och spaningsuppgifter.

Gemensamt för systemen är för närvarande den begränsade interoperabiliteten, vilket medför begränsningar vid ominriktning mot internationella insatser. Åtgärder har dock påbörjats för att möjliggöra flygstridskrafternas medverkan i internationell verksamhet. Materielanpassning till internationella standarder, doktrin Anpassning, språk, terminologi, taktikanpassning och övningsverksamhet är exempel på områden som successivt kommer att utvecklas.

Transportflygförbanden bedöms ha en god förmåga att lösa nya uppgifter, såväl i nationella som internationella sammanhang.

● ● Förutsättningar för flygstridskrafternas långsiktiga anpassningsförmåga.

– Om anpassningsförmågan skall vara bestående, är en förutsättning att kunskapen om vad kravet på fullgod kvalitet är hålls levande. Det innebär att led-

Tabell 1

Krigsorganisationens utveckling

Förband	97-01-01	Mål 2001	Mål 2006
Flygkommando (FK 96)	3	0	0
Central FlygResursledn	0	1	1
Flygkommando (FK 99)	0	3	3
Regional Vädercentral	3	2	2
Basbataljoner	24	16	1)
Flygverkstadsbataljoner	8	0	0
Strilbataljoner	9	6	6
StriC-komp	0	5	5
Radarflyggrupper 890	0	2	2
JAS 39-divisioner	0	6	12
JA 37 Viggen-div	8	6	1
AJS 37 Viggen-div	6	1	0
J 35J Draken-div	2	0	0
Tp-div TP 84	1	1	1
Tp-div TP 85/S 102B	1	1	1
Central tp-div	2	2	2
Regional tp-div	8	4	4
FRAD-grupp	6	6	6

1) Basförband enligt Bas 2000

särtryck som beskriver **anpassning**. Denna kommer att spridas på stor bredd inom totalförsvaret.

Personal

Den påbörjade personalomstruktureringen ska genomföras med målsättningen att snarast skapa balans mellan behov och tillgång av personal. Rekryteringen till Flygvapnets Officershögskola/FOHS:OK anpassas med hänsyn till avgångar och att säkerställa en långsiktig personalförsörjning för yrkesfacken. Under 1998 påbörjar ca 100 yrkesofficerare och 40 reservofficerare utbildning vid FOHS.

Yrkesofficersutbildningen skall präglas av högt ställda krav på ledarskapsförmåga, kunskap och kvalitet kopplat till den tekniska utvecklingen. Utbildning för internationell verksamhet integreras i den ordinarie utvecklingen. Reservofficerarnas ökade betydelse för att möta kraven på Försvarsmaktens anpassningsförmåga innebär att resurser har satsats på rekrytering, kompetensutveckling och utbildning. För att vidmakthålla reservofficerarnas kompetens har medel inplanerats för författningsevenlig tjänstgöring under perioden 1998-2002. – (Tabell 2 + 3.)

Ekonomi

För att möjliggöra flygstridskrafternas utveckling har ÖB preliminärt avdelat följande ekonomiska resurser till chefen för flygvapenledningens programuppdrag. – (Tabell 4.)

Resurserna utgör ca 40 procent av Försvarsmaktens totala resurser. ■

Tabell 2

Personallägets utveckling i flygvapnet				
Tillgång	Behov	Yrkesofficerare	Reservofficerare	Civila
1997-01-01		4242	1753	2655
	2002-01-01	3748*	1602	1925
Differens		494	151	730

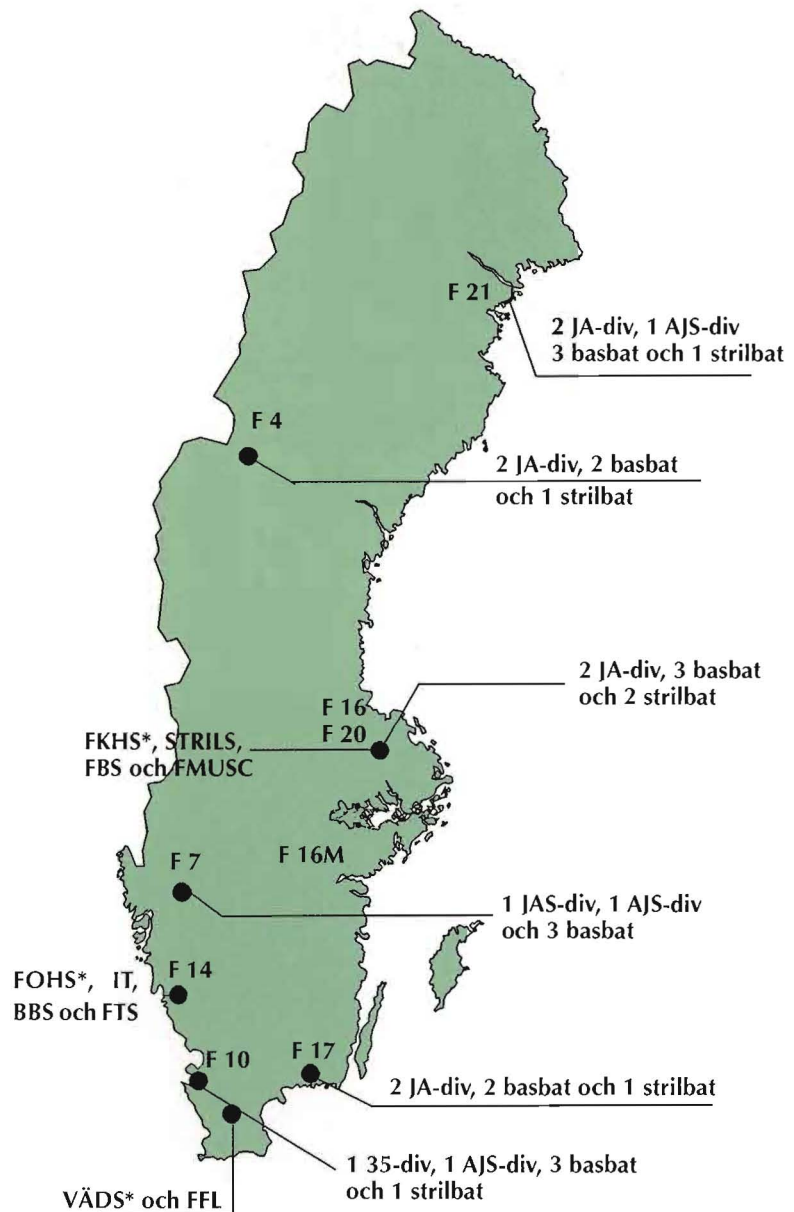
* Varav 80 officerare för tillväxt.

Tabell 3

Värnpliktsbehov (antal värnpliktiga) i flygvapnet				
1998	1999	2000	2001	2002
2800	2800	3250	3250	3250

FlygvapenNytt nr 2/97

Översiktlig produktion inför 1998

* Flygvapnets skolor avvaktar resultatet av skolutredningen.

Tabell 4

Planerade resurser 1998-2007 (mkr)						
Verksamhet	1998	1999	2000	2001	2002	2003-2007
Förbandsverksamhet	4.709	4.606	4.549	4.518	4.468	21.826
Materiel	11.850	12.162	11.999	10.893	11.229	49.404
MAL	210	207	153	152	156	581
Reserver	38	74	109	145	179	894
Totalt	16.807	17.049	16.810	15.708	16.032	72.705